

Proletari din toate țările, uniți-vă!

Biblioteca Regională
Hunedoara-Dej

**Incepem cu acest număr publicarea
nuvelei de aventuri
științifico-fantastice**

Veac nou

ORGAN AL CONSILIULUI GENERAL A. R. L. U. S.

27 (1007)

Anul XX
3 iulie 1964
12 pagini, 1 leu

In drum spre Amaltea

de A. și B. STRUGAȚKI

Pe un satelit al lui Jupiter se ivește o epidemie ciudată. Pământul trimite un planetocar fonic în ajutor. Dar un accident întrerupe călătoria. Salvatorii sînt amenințați de un naufragiu cosmic. Vor izbuti ei să scape cu viață și să-și ducă misiunea la îndeplinire ?

(pag. 10)

După șaptesprezece ani

de Savva Dangulov
(pag. 3)

De la timpul probabil la timpul cert

«Răsufllarea»
pământului
de B. Stira

Vor fi evitate
surprizele climei?

de Gh. Neamu
(pag. 6-7)

In parcul de distracții

„Răsuflarea“ pământului

Din înrudirea mai multor direcții de cercetare științifică, cum sînt studiarea radioactivității și a razelor cosmice, radiogeologia, fizica atmosferei și radiochimia s-a născut meteorologia nucleară, care se ocupă de observarea comportării substanțelor radioactive în atmosferă.

La începutul secolului nostru s-a descoperit că într-o anumită etapă de dezagregare a elementelor radioactive din scoarța Pământului (uraniu, toriu, actinouraniu) se formează un gaz, care a fost numit emanație. Dar pământul „răsuflă“ și o dată cu respirația lui emanația gazoasă se difuzează în atmosferă. Deoarece procesele de dezagregare și de „respirație“ sînt neîntrerupte, pătrunderea emanației gazoase în atmosferă e și ea neîntreruptă.

Cunoaștem trei feluri de emanație: a radiului, toriului și actiniului, respectiv radonul, toronul și actinonul. Ele se dezagregă, nu sînt stabile. Perioada de înjumătățire a radonului, cu alte cuvinte perioada în care se dezagregă o jumătate din substanță, e de aproximativ 96 de ore, a toronului de circa 55 de secunde, a actinonului de circa 4 secunde. Dezagregîndu-se, gazele formează izotopi radioactivi de bismut, plumb și poloniu, transformîndu-se, în cele din urmă, în plumb stabil. Atomii substanțelor radioactive solide plutesc în aer și se depun pe firicelele ultramicroscopice de praf.

Praful ridicat de vînt de pe sol conține atomi radioactivi de uraniu, toriu, actiniu, caliu etc. Firicelele minuscule de praf, cu dimensiuni de ordinul unei fracțiuni de micron, plutesc în atmosferă ani de-a rîndul, făcînd parte integrantă din radioactivitatea atmosferică.

În atmosferă au fost descoperiți și atomi ai elementelor stabile. E vorba de tritiu (atomul radioactiv al hidrogenului), beriliu, natriu, fosfor, sulf, clor etc.

La Academia de Științe din R. S. S. Lituaniană a fost emisă ipoteza apariției spontane în atmosferă a argonului-41 radioactiv. Ținînd seama de dimensiunile timpului geologic, perioada lui de înjumătățire e mică — de la 35 de minute la 2,7 milioane de ani. E limpede, deci, că asemenea substanțe n-au putut lua naștere în vremurile îndepărtate ale formării Pământului, căci s-ar

stanțe noi, unele cu perioadă mică de înjumătățire, care se distrug repede și altele care pot emite raze gamma-beta vreme de decenii.

În sfîrșit, în atmosferă există și substanțe radioactive de origine cosmică, provenite din praf cosmic și din meteoriți. Experiențele au arătat că purtătorii radioactivității din atmosferă sînt niște particule ultramicroscopice. Există, pare-se, o legătură între atomii radioactivi ai unor anumite substanțe și dimensiunile firicelelor de praf. S-a dovedit, astfel, că produsele dezagregării radonului, spre exemplu, sînt atrase de firicele mai mici decît cele spre care tind produsele toronului.

S-ar părea că alimentarea neîntreruptă a atmosferei cu substanțe radioactive ar trebui, în cele din urmă, să ajungă la limita ei maximă. Există, însă, procese inverse, de purificare. O experiență de șaiszeci de ani (radioactivitatea atmosferei a fost descoperită la începutul secolului nostru) i-a convins pe savanți că concentrația substanțelor radioactive din aer e mai mult sau mai puțin constantă, prin urmare procesele de purificare sînt destul de intense. Radioactivitatea atmosferei poate fi neutralizată prin dezagregare radioactivă. Dar un calcul al intensității dezagregării ne convinge că această explicație nu e suficientă. Cercetările arată că și precipitațiile curăță atmosfera de particulele radioactive și că ele se depun pe pămînt o dată cu praful.

Deși mai mult sau mai puțin constantă, concentrarea substanțelor radioactive din atmosferă e supusă oscilațiilor, periodice sau întîmplătoare. Cele periodice sînt legate de ciclurile naturii: zi-noaptea, vară-iarnă; celelalte sînt legate de particularitățile circulației atmosferice, de modificările timpului. Un curent de aer de proporții planetare transportă substanțele radioactive la depărtări mari, distribuindu-le și amestecîndu-le. În zilele senine, calme, se observă o repartizare uniformă a ra-

de la timpul

timpul

praf

cerii

Vor fi evitate

Din cele mai vechi timpuri, omului nu i-a fost indiferentă starea atmosferei înconjurătoare. El a căutat să-i deslușească tainele. După anumite particularități ale norilor, înainte sau după apusul soarelui, după felul cum bătea vîntul, după vizibilitatea Lunii în diferite faze, el întocmea „buletinul meteorologic“ pentru orizontul său local. De cele mai multe ori însă, acest „buletin meteorologic“ em-

piric nu
anunță
diat în
regiun
„în lar

Prin „climă“ învățații antici greci înțelegeau... gradul de înclinare a razelor solare (unghiul făcut de acestea cu suprafața Pământului). Așadar, încă din antichitate era cunoscută una din cauzele fundamentale ale schimbărilor climatice pe glob — înclinarea diferită a razelor Soarelui, în funcție de coordonatele geografice ale unui punct de pe suprafața Pământului și de anotimp.

Astăzi climatologii sînt unanimi în a recunoaște că la baza proceselor de modificare diurnă sau periodică a climatului unei regiuni stau trei factori importanți: factorul radiativ, adică factorul genetic al climatului; dinamica atmosferei — circulația maselor de aer pe distanțe de mii de kilometri uneori cu o viteză foarte mare; factorul geografic, adică caracterul suprafeței care suportă modificările climatice (deal, munte, cîmpie, depresiune, lac, mare, ocean etc.).

Primii doi factori acționează deci la scară planetară și în aceste condiții ne putem ușor explica de ce în multe cazuri meteorologii amatori (uneori chiar și cei profesioniști) dau greș în prevederea timpului pentru următoarele zile.

Incursiune în istoria meteorologiei

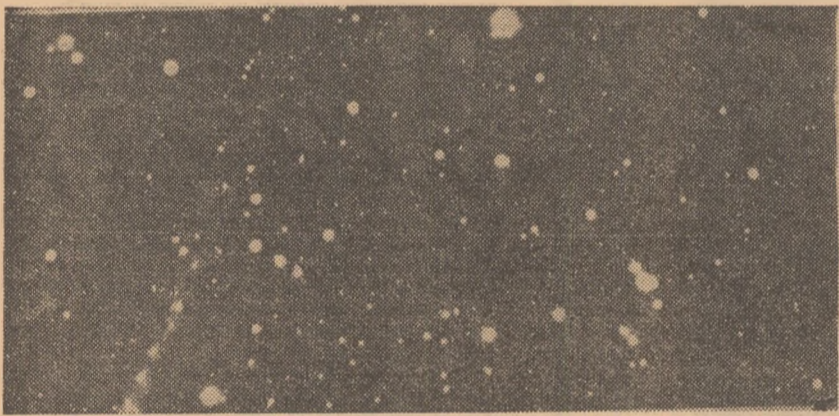
Pătrunderea tot mai adîncă a tainelor naturii înconjurătoare a făcut ca omul să nu se mai mulțumească cu „contemplarea vie“ a fenomenelor atmosferice, năzuind spre o evaluare a lor cantitativă și calitativă. Primii pași în această direcție se fac, însă, destul de tîrziu. Abia în secolul al XVII-lea apar cele dintîi instrumente meteorologice. Este vorba de termometrul lui Galileo Galilei și barometrul cu mercur al lui Toricelli, despre care știm că au marcat o etapă ce a revoluționat cunoașterea „oceanului aerian“. Măsurătorile simultane în diferite puncte ale globului au scos în evidență diferențe apreciabile pe care, cu toate că oamenii de știință le cunoșteau, nu le evaluaseră pînă atunci cantitativ.

Primele observații efectuate în Franța, Anglia, Rusia, Italia, Germania, expedițiile pentru descoperirea de noi pămînturi, care aveau ca preocupare și culegerea de date climatologice, s-au soldat cu adunarea, pînă la începutul secolului al XIX-lea, a unui material, am putea spune, destul de bogat. Materialul a fost mai apoi fructificat, în chip magistral, de o pleiadă de savanți în frunte cu Humboldt, De Candolle, Voikov, Fraser etc., care au dat pentru prima dată o imagine de ansamblu a climei globului pămîntesc și au scos în evidență cauzele diferențierilor climatice de la un loc la altul.

În cursul secolului al XIX-lea au fost inventate noi instrumente meteorologice menite să completeze o stație meteorologică: higrometrul, girueta pentru măsurarea vitezei și direcției vîntului, heliograful care măsoară durata de strălucire a Soarelui etc. Cu toate acestea, o problemă importantă nu-și aflase încă răspunsul. Iată despre ce este vorba: absolut toate observațiile meteorologice se făceau la suprafața Pământului, de la nivelul mării pînă la maximum 4-5 km (observațiile lui Humboldt în Anzii Cordillerei au fost efectuate pînă la 4200 m). Ori dincolo de această înălțime se întinde cea mai mare parte din atmosferă și fără cunoașterea proceselor climatice din sferele ei înalte nu e posibilă, decît în linii foarte generale, cunoașterea climei de la suprafața Pământului.

Pași spre limita superioară

Primele ridicări ale omului în atmosferă, la început cu aparate mai ușoare decît aerul, au descoperit adevăruri noi pentru meteorologie. Descrerea temperaturii o dată cu înălțimea era un fapt cunoscut din ascensiunile mon-

Urme de particule „fierbinți“ născute în vilvătata exploziilor din atmosferă

fi dezagregat de mult. Trebuie să admitem, deci, că ele se nasc în zilele noastre. Fenomenul a fost descoperit și studiat în ultimele două decenii. Studiarea elementelor a arătat că ele iau naștere în urma acțiunii razelor cosmice, a particulelor din cosmos ce posedă energii uriașe. Călătorind în spațiile cosmice, particulele încărcate pozitiv nimeresc în regiuni supuse acțiunii forțelor electrice și magnetice. De-a lungul a milioane de ani ele capătă viteze de zbor fantastice. Și în stele pot apărea asemenea particule rapide. Pătrunzînd în atmosfera noastră particulele ultrarapide pot nimeri în nucleele atomilor din care se compune aerul, dînd naștere unor elemente noi.

Compoziția izotopică și chimică a substanței din atmosfera planetei noastre se modifică mereu. Iar dacă se va schimba cîndva intensitatea razelor cosmice și, prin urmare, și intensitatea modificărilor din substanța aerului, compoziția atmosferei nu va suferi și ea schimbări? Iată o întrebare la care oamenii de știință încearcă să răspundă.

La radioactivizarea atmosferei contribuie și activitatea oamenilor. O dată cu experimentarea armei atomice, în atmosferă au pătruns sute de izotopi radioactivi care dau naștere unor sub-

ststanțe noi, unele cu perioadă mică de înjumătățire, care se distrug repede și altele care pot emite raze gamma-beta vreme de decenii.

Studierea răspîndirii în spațiu a substanțelor radioactive e una din sarcinile principale ale meteorologiei nucleare. Răspîndirea geografică a radioactivității naturale depinde în mare măsură de structura geologică a suprafeței Pământului, pe cîtă vreme răspîndirea celei artificiale e în funcție de mecanismul deplasării maselor de aer de proporții planetare.

Cercetarea radioactivității atmosferice deschide perspective importante în fața meteorologiei, deoarece o serie de date meteorologice sînt mult mai greu de determinat decît radioactivitatea strîns legată de ele. Studiînd răspîndirea substanțelor radioactive în aer, în apa de ploaie, în nori, putem determina timpul în care au loc procesele respective. La Vilnius a și fost creat un centru de cercetări pentru determinarea corelației dintre fenomenele meteorologice și concentrarea substanțelor radioactive în aer și în precipitații.

B. Stira

Doctor în științe fizico-matematice

★ FILMUL ★

Un actor în plină afirmare

Viaceslav Tihonov

Natura l-a inzestrat cu frumusețe și farmec irezistibil. „Cel mai chipeș băiat” — șopteau școlărițele din orașelul Pavlovo-Posada unde și-a petrecut copilăria și adolescența. „Cel mai frumos student” spuneau mai târziu despre el colegii de la Institutul unional de cinematografie din Moscova. Și într-adevăr, cu trăsăturile sale fine, cu ochi expresivi, a dinci, luminoși, cu ținuta lui sportivă, Viaceslav Tihonov reprezenta prototipul unui june-prim.

La absolvirea Institutului, Tihonov se putea socoti un om fericit. Fusese repartizat la Teatrul actorului de film, și primise mai multe invitații din partea studiourilor. Pe ecran Slava Tihonov era de asemenea de o frumusețe fără cusur, lucru care-i determina pe regizori și operatori să-l prezinte deseori în prim-planuri. În schimb, personajele interpretate semănau între ele ca două picături de apă: tineri chipeși și lipsiți de caracter, deosebiți numai prin profesiile lor.

Pînă cînd, într-o bună zi, a întîlnit în cale „providența”, personificată de un vechi prieten al său, regizorul Stanislav Rostoi. Acesta crezuse întotdeauna în talentul lui Tihonov, pentru că îi cunoștea — sau poate îi intuia — mai bine decît oricare altul posibilitățile.

Filmul lui Rostoi „S-a întîmplat la Penkov” a însemnat astfel punctul crucial din cariera actoricească a lui Slava Tihonov. Personajul principal din acest film, tractoristul Matvei, un om inteligent și sensibil, însetat de cunoaștere, cu o psihologie complexă, a dezvăluit

spectatorilor marile calități interpretative ale unui Tihonov cu totul diferit de junele-prim cunoscut din altele filme.

Recucerindu-și echilibrul moral, redobîndînd încrederea în propriile-i forțe prin această regăsire, Tihonov a devenit mai sever cu sine, mai exigent. De

astfel de preocupări o constituie fiecare din rolurile sale ulterioare, personajele intruchipate în filmele „O întîmplare extraordinară”, „Două vieți”, „Portul fără apă”, „Micimanul Panin”, „Stele de mai”, „Casa de la răscruce”.

Dar cea mai fericită „întîlnire” de pînă acum din cariera actorului o re-

Impreună cu Larisa Lujina în „Casa de la răscruce”

la acest al doilea și autentic debut al său actorul întîmpină fiecare nou personaj cu o privire profund cercetătoare, investigîndu-i pînă în adîncuri trăsăturile caracterului, psihologia, reacțiile, pe care să le transmită apoi în cele mai mici nuanțe spectatorilor.

O mărturie convingătoare a unor

prezintă rolul lui Alexei din „Tragedia optimistă”. Se povestește că prima reacție a lui Tihonov la propunerea regizorului Samson Samsonov de a-l interpreta a fost un refuz. Alexei reprezintă un rol de deosebită dificultate prin marile frămîntări ce tulbură neconștient liniștea acestui flăcău puternic și cinstit, care se transformă în decursul acțiunii, sub ochii spectatorului, dintr-un dușman al Revoluției într-un eroinic apărător al ei. Tihonov susține că Samsonov pur și simplu i-a insuflat convingerea în succesul interpretării acestui personaj eroico-romantic.

Pe un plan diferit, rolul la care lucrează acum Tihonov — prințul Andrei Bolkonski din „Război și pace” are multe contingențe cu Alexei, datorită facturii sale apropiate — în primul rînd, permanenta frămîntare spirituală ce caracterizează acest erou tolstoian.

Cunoscuții actorului afirmă că acesta se află acum într-o perioadă de maximă tensiune, de căutări febrile și îndoeli, prințul Andrei pricinuindu-i griji și preocupări ca nici unul din rolurile precedente.

Nu ne rămîne decît să-i dorim ca noul personaj creat de el să corespundă în cea mai mare măsură imaginii pe care spectatorii și-au format-o despre interesantul erou al romanului „Război și pace”.

Noul rol al Viei Artmane

Spectatorii noștri au întîlnit-o nu de mult pe ecrane în rolul Soniei din „Rude de sînge”, apreciîndu-i jocul nuanțat, bazat pe o subtilă interiorizare. Actrița letonă Via Artmane lucrează acum la studioul „Dovjenko” din Kiev, unde i s-a atribuit rolul protagonistei din filmul „Rachetele nu-și vor lua zborul”.

Acțiunea e situată în perioada celui de al doilea război mondial. Eroina, o tînără americană, Pearl, este parașutată în zona bazei hitleriste de rachete „V-2”, avînd misiunea de a transmite informații despre momentul și locul precis de unde se lansează rachetele.

Intr-o convorbire cu un gazetar, actrița mărturisește că acest personaj este cu totul neobișnuit pentru dînsa, intrucît pe scenă (Via Artmane e actriță a teatrului „Jan Rainis” din Riga), a deținut pînă acum în deosebi roluri din repertoriul clasic. Noua eroină i se pare interesantă prin complexitatea caracterului ei. Pearl e un om aspru, concentrat asupra misiunii pe care o are de îndeplinit. Dar uneori, prin această carapace determinată de împrejurările deosebite de primejdioase în care activează, răzbat accente de feminitate, de tandrețe și lirism. Fata își riscă viața în mod conștient, convinsă că a face inofensive rachetele distrugătoare, a salva viețile a mii de oameni, este un fel care merită supremul sacrificiu.

Via Artmane declară că

este un aprig dușman al uniformității, al monotoniilor în activitatea actoricească. De aceea și în teatru caută să-și îmbogățească

tr-una din comediile marului dramaturg, iar pentru viitor își dorește rolul lady-ei Macbeth. Via Artmane este de părere că ac-

că mereu paleta interpretativă. După ce a deținut cîteva roluri în tragediile lui Shakespeare, acum intenționează să joace în-

torul trebuie să aspire la rolurile cele mai dificile, tocmai în această cutezanță constînd bucuria muncii sale.

REFLECTOR

Cel de al XXI-lea Congres al Federației internaționale a arhivelor cinematografice desfășurat de curînd la Moscova a întrunit reprezentanți ai filmotecii din circa treizeci de țări. S-au dezbătut probleme privind colecționarea, conservarea și utilizarea documentelor cinematografice, activitatea de cercetare științifică și de popularizare a artei filmului întocmirea catalogelor, schimbul filmelor, sprijinul ce trebuie acordat Țărilor din Asia și Africa în alcătuirea filmotecilor proprii ș.a.

★

Actorul Leonid Bikov, care și-a adesebita simpatie a publicului spectral prin interpretarea personajului titlu din „Dragostea lui Alioșa”, se află actualmente pentru prima oară în postul de regizor. El realizează la „Lenfilm” media „Iepurașul”. Bikov și-a propus să facă un film vesel, spumos, pe o temă serioasă — aceea a necesității de a participa activ la viață, de a te simți în fiecare clipă răspunzător de tot ceea ce petrece în jur.

★

După aproape trei ani de la ultimul său film — „Prietenul nostru comun” — regizorul Ivan Piriev a revenit pe platourile de filmare, realizînd la „Mosfilm” o ecranizare după povestirea lui Alexei Ceakovski „Lumina stelei îndepărtată”. Filmul, alcătuit dintr-o suită de nuanțe va prezenta momente din viața unui lot sovietic.

★

Studioul central de filme documentare din Moscova a consacrat aniversării lui Shakespeare un film intitulat „Shakespeare pe scenele sovietice”. Prologul înfățișează pe actorul Innokenti Smolnovski într-un costum din epoca elisabetană, citind din sonetele lui Shakespeare. După care sint prezentate scene din diferite spectacole shakespearice, interpretarea celor mai prestigioși artiști sovietici de teatru, operă și balet.

★

Deși tînăr absolvent al Institutului unional de cinematografie, Edmond Kesalan este de pe acum deținătorul a două „Mari premii” ale festivalurilor internaționale de televiziune de la Monte Carlo și Cannes, pentru filmele „Scara” și „Tore de drum”. În momentul de față Kesalan lucrează la primul său film de lung metraj: „Unde ești, Maxim?”. Ațiunea îlustrează lupta tinerilor eroi împotriva greutăților primului an postbelic și foarea unor caractere integrate, cu ocazia reconstrucției unui oraș distrus de hitleriști.

Protagonistii filmului sînt doi adolescenți: Boris Tokariov (interpretul principal al filmului „Prologul”) și Liudmila Gladunko, elevă a unei școli medii, care își face cu acest prilej debutul în cinematografie.

★

Timp de două săptămîni în orașele iradiene Delhi, Bombay, Madras, Haidarabad ș.a. a avut loc un festival al filmului sovietic. Mii de spectatori au vizionat filmele „Povestea anilor inflcărații”, „Fetele”, „Nouă zile dintr-un an”, „Copilăria lui Ivan”, „Primăvara fetelor”, „Mamelecul” și documentarul „Drumul spre stele”. La festival a participat și o delegație din cinești sovietici din care au făcut parte printre alții actrița Zinaida Kirienko și regizorul Liatif Faiziev.

Monolog cinematografic

În mod obișnuit, memoriile se scriu, se tipăresc și se citește. Pot exista însă și memoriile jucate.

Pe unul din marile platouri ale „Mosfilmului” ale cărui dimensiuni amintesc de un hangar, scriitorul Irakli Andronnikov stă singur în fața obiectivului cinematografic. El intruchipează rînd pe rînd pe Alexei Tolstoi, Maxim Gorki, Fiodor Șaliapin, academicianul Tarl... Andronnikov este bine cunoscut celor ce îndrăgesc serile literare. Acum, marele său talent de povestitor și improvizator va fi cunoscut și cinefililor, datorită acestui original film intitulat „Irakli Andronnikov povestește”.

Întrebat despre intențiile sale cu acest film Andronnikov arăta că dorește în primul rînd să revie în fața spectatorilor chipurile unor personalități din lumea literaturii și artei sovietice, ființe pe care le-a cunoscut îndeaproape și pentru care a nutrit întotdeauna o mare și sinceră prietenie.

Irakli Andronnikov este familiarizat cu specificul celei de a șaptea arte. Cu cîteva ani în urmă dînsul a jucat în filmul „Enigma N.F.I.”, o creație de aceeași factură. Și tocmai succesul primului film l-a încurajat să persevereze

pe linia acestui gen cinematografic atât de neobișnuit. Înfirmînd opinia că monologul este contraindicat ecranului, ca necorespunzînd gustului implacabil al publicului, filmul său a deschis noi posibilități de exprimare pe tărîmul cinematografiei.

După părerea lui Andronnikov progresele înregistrate în domeniul cinematografiei și televiziunii permit astăzi unui scriitor să se adreseze direct, să vorbească cititorilor săi. Contemporanii noștri — afirmă dînsul — au nevoie nu numai de cărți, ci și de o literatură vie care să-i antreneze nemijlocit în miezul întîmplărilor relatate, asemenea unei discuții amicale.

Povestirile ce vor forma „acțiunea” noului film au fost îndelung aplaudate în ultimii ani în cadrul programelor susținute de scriitorii cu ocazia serilor literare, precum și în emisiunile de radio și televiziune.

De astă dată vor fi însă utilizate amplele posibilități oferite de cinematografie. Pentru crearea culorilor locale și a atmosferei caracteristice fiecărei povestiri vor fi incluse în film imagini înfățișînd orașele, străzile clădirile, locurile evocate.

Pe un satelit al lui Jupiter se ivește o epidemie ciudată. Pământul trimite un planetocar fonic în ajutor. Dar un accident intrerupe călătoria. Salvatorii sînt amenințați de un naufragiu cosmic. Vor izbuti ei să scape cu viață și să-și ducă misiunea la îndeplinire?

ÎN DJUPUL TĂRMĂLURII

Nuvelă de aventuri științifico-fantastice de
A. și B. STRUGĂȚKI

PROLOG

Amaltea, al cincilea și cel mai apropiat satelit al lui Jupiter, face o rotație completă în jurul axei sale în aproximativ treizeci și cinci de ore. În afară de asta, în douăsprezece ore el face o rotație completă în jurul lui Jupiter, astfel că la fiecare treisprezece ore și jumătate Jupiter răsare de după orizontul apropiat.

Răsăritul lui Jupiter este splendid. Atît doar că trebuie să te urci din vreme cu liftul pînă la etajul cel mai de sus, sub cupola transparentă spectrală. După ce ochii s-au obișnuit cu întunericul, se vede o vale acoperită de gheață depărtîndu-se către creasta stîncosă de la orizont.

Mai întii, în spatele crestei se aprinde o văpaie verde — exosfera giganticei plane-

neață. Nenea Valnoga, bucătarul, sau mai bine-zis inginerul gastronom al stațiunii, ducea micul dejun pe la mese cu căruciorul. În general era un om posac, dar în ultimele zile devenise de-a dreptul morhorit. Asta din ziua în care cei de pe Calisto — al patrulea satelit — le comunicaseră despre catastrofa cu alimentele. Depozitul de alimente de pe Calisto fusese distrus de mucegai. Se mai întimplase și altădată cite un mic accident, dar acum alimentele pieriseră în întregime, pînă la ultimul pesmet și plantațiile de clorela de asemeni.

Pe Calisto era foarte greu de lucrat. Spre deosebire de Amaltea, acolo exista biosferă și nici pînă acum nu fusese descoperit mijlocul de a preveni pătrunderea mucegaiului în compartimentele de locuit. Era un mucegai foarte interesant care pătrundea prin orice fel de pereți, devorînd tot ce era comestibil: piine, conserve, zahăr. Inghițea cu o lăcomie deosebită alga clorela. Uneori mucegaiul îl ataca și pe om. La început, pînă și cei mai curajoși păleau descoperînd pe pielea o pojghiță subțire, puțin lunecoasă. Mucegaiul nu pricinuia însă organismului uman nici dureri, nici leziuni. Se spunea chiar că ar fi avut un efect tonic. În schimb, produsele alimentare le distrugea rapid.

— Nene Valnoga! strigă cineva. La masa de prînz vom avea tot pesmeți?

Directorul nu avu timp să observe cine strigase, deoarece toți mesenii întorseseră capul spre Valnoga și încetaseră să mestece. Chipuri tinere, simpatice, aproape toate bronzate, și slăbite. Ori poate numai păreau așa?...
— La masă veți avea supă, declară Valnoga.

— Grozav! exclamă cineva — și din nou directorul nu observă cine.

Se apropie de prima masă și se așeză. Valnoga veni cu căruciorul și directorul luă farfuria cu doi pesmeți, o jumătate de baton de ciocolată și un pahar în formă de pară plin cu ceai. O făcu destul de abil, totuși cei doi pesmeți albi și groși se săltară și rătăciră atîrnați în aer. Para cu ceai rămase pe loc — avea o bordură magnetică în jurul fundului. Directorul prinse unul din pesmeți, mușcă din el și puse mina pe pahar. Ceaiul se răcise.

— Supă, spuse Valnoga încet, ca să-l audă numai directorul. Vă puteți închipui despre ce fel de supă e vorba. Ei or fi crezînd că le servesc supă de găină.

Împinse căruciorul și se așeză la masă, privind cum vehiculul lui merge singur pe culoar, tot mai încet. Reluă:

— De fapt, cei de pe Calisto mănîncă supă de găină.

— Mă indoiese, răspuse directorul, distrat.

— Cum adică vă indoieți? Eu le-am cedat o sută șaptezeci de borcane! Mai mult de jumătate din rezerva noastră!

— Și cealaltă jumătate am consumat-o?

— Sigur!
— Înseamnă că au consumat-o și ei, spuse directorul, mușcînd din pesmet. Sînt de două ori mai mulți ca noi... „Minți, nene Valnoga — gîndi el. Știu eu cine-mi ești, inginerule gastronom! Vreo douăzeci de borcane tot ai pus tu de-o parte, pentru bolnavi și alte împrejurări...“.

Valnoga oftă și întrebă:

— Nu vi s-a răcit ceaiul?

— Nu, mulțumesc.

— Și nici clorela nu se adaptează pe Calisto, oftă bucătarul din nou. Iar au transmis prin radio să le dăm vreo zece kilograme de maia. Au comunicat că au trimis un planetoavion.

— Ce să-i faci, trebuie să le dăm.

— Să le dăm! Sigur că trebuie să le dăm! Atît doar că eu nu am o sută de tone de clorela și cea pe care o am trebuie lăsată să mai crească... Probabil că vă strîie poftă de mîncare, nu-i așa?

— Nu-i nimic, spuse directorul.

De fapt, n-avusesse de la început poftă de mîncare.

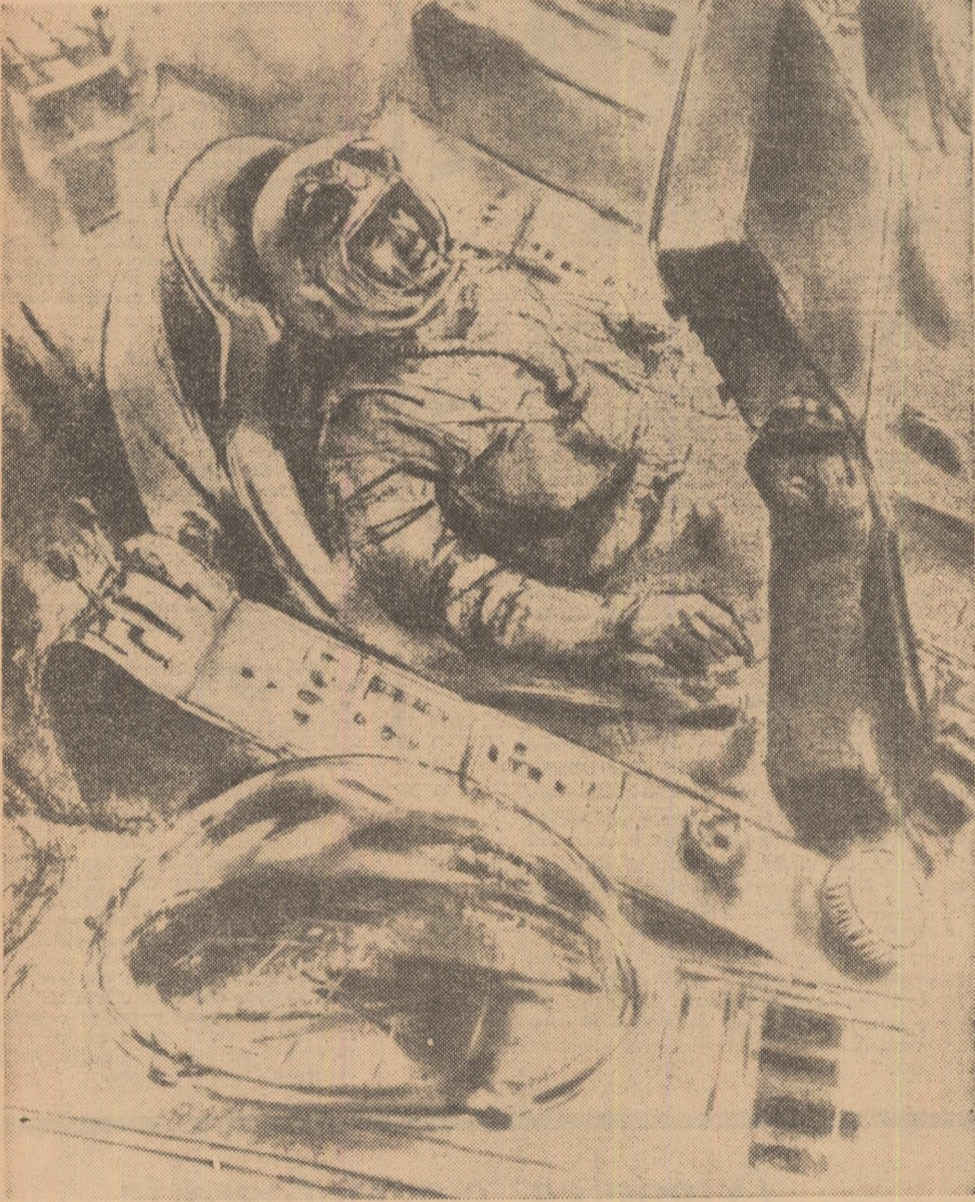
Directorul se ridică în picioare, ștergîndu-se la gură cu un șervețel de hîrtie. Kozlov îl întrebă:

— Tovarășe director, ce se aude cu „Tahmasib“?

Toată lumea tăcu și întoarse capul spre director. Fețe tinere, bronzate, intrucivta slăbite.

— Nimic, deocamdată, răspuse directorul.

Străbătu cu pas domol coridorul dintre mese, îndreptîndu-se spre cabinetul său. Toată nenorocirea consta în aceea că pe Calisto începuse pe neașteptate „epidemia conservelor“. Deocamdată nu era vorba de foamete. Amaltea mai putea împărți cu Calisto clorela și pesmeții. Dar dacă Bikov nu va ajunge la timp cu alimentele...? Bikov era acum pe undeva pe aproape. Fusese interceptat la un moment dat, dar tăcuse brusc și nu mai dădea nici un semn de viață de șizeci de ore. „Vor trebui redate din nou rațiile de alimente — gîndi directorul. Aici se poate întimpla orice, iar baza de pe Marte e departe“. Aici se poate întimpla orice. Planetoavioanele de pe Pământ și Marte pot citeodată să dispară. Se întimplă rar, într-adevăr, tot atît de rar ca și epidemiile bacteriologice. E foarte rău că totuși se întimplă. La un miliard de kilometri de Pământ, asta e mai rău decît zece epidemii. Ar însemna foamete. Sau poate chiar moarte.

te. Ea se face tot mai luminoasă, apropiîndu-se tiptil de Soare și stingînd una după alta stelele de pe cerul negru. Și deodată dă peste Soare. Această clipă nu trebuie scăpată. Văpaia verde a exosferei devine ca prin farmec roșie-sîngerie. Totdeauna aștepți încordat această clipă și de în care dată ea survine brusc. Soarele e roșu, cîmpia de gheață devine și ea roșie, iar pe turela rotundă a goniometrului, la capătul cîmpiei, se aprind reflexe roșii. Pînă și umbrele stîncilor devin roșietice. Apoi culoarea se întuneacă treptat, capătă o nuanță brună și în sfîrșit, de după creasta stîncosă, pe orizontul apropiat apare cocoașa uriașă a lui Jupiter. Soarele se mai zărește încă — un disc nedef, vișiniu, ca fierul incandescent pe un fond brun. Apoi discul dispăre. Rămîne doar Jupiter — enorm, brun, mișos, strecurîndu-se încet în șor de după orizont, umflîndu-se și întinzîndu-se peste un sfert de cer. E brăzdat de dungile negre și verzi ale norilor de amoniac și uneori apar pe el puncte mici albe care dispar imediat — așa arată văzute de pe Amaltea protuberanțele exosferice.

Directorul intră în lift și cobori pînă la etajul cel mai de jos. Stațiunea planetologică de pe Amaltea era de fapt un orașel științific săpat în stratul de gheață, peste care se turnase un strat de metal. Aici trăiau, munceau, învățau și construiau circa șizeci de oameni, minunați băieți și fete cu o excelentă poftă de mîncare. Directorul aruncă o privire în sălile de sport acum goale. Doar în bazinul sferic se bălăcea cineva și ecoul răsuna sub tavan. Merse mai departe, mișcîndu-și fără grabă picioarele încălțate în ghete magnetice grele. Pe Amaltea gravitatea aproape că nu exista, ceea ce era extrem de incomod. Se înțelege că pînă la urmă te obișnuiești, dar la început îți face impresia că trupul ți-e umflat cu hidrogen și e gata-gata să sară din ghetele magnetice. Cu somnul mai ales e greu...

Doi astrofizicieni, cu părul încă ud după duș, trecură grăbiți spre lifturi, salutînd. La unul era probabil ceva în neregulă cu potcoavele magnetice, căci sălta stîngaci și se legăna în mers.

Directorul coti spre sala de mese. Acolo, vreo cincisprezece inși luau masa de dimi-

Alexei Petrovici Bikov, căpitanul planetocarului fonic „Tahmasib“, ieși din cabină, închizînd cu grijă ușa în urma sa. Avea părul ud — abia făcuse duș. De fapt, două dușuri — unul hidric și unul ionic — dar tot mai era amețit după somnul acela scurt. Ii era încă atît de somn, incît nu-și putea ține ochii deschiși. În ultimele trei zile dormise cu totul cel mult cinci ore. Zborul se dovedise a fi greu.

Culoarul luminat era pustiu. Călcînd fără zgomot, Bikov se îndreptă spre cabina de comandă. Ca să ajungi la cabina de comandă, trebuia să treci prin sala de mese. Ușa sălii era deschisă. Dinăuntru se auzeau glasurile planetologilor Danghe și Iurkovski. După cum i se părură lui Bikov, erau neobișnuit de iritate și aveau o rezonanță surdă, ciudată.

„Iar fac vreo trăznaie, gîndi Bikov. Și n-am cum să scap de ei. Nici să-i ocărăsc cum trebuie nu pot — căci, oricum, imi sînt prieteni și-s grozav de bucurători să sintem împreună. Nu se întimplă prea des să ne adunăm cu toții laolaltă“.

Intră în sala de mese și rămase cu un picior în prag. Dulapul de cărți era deschis, iar cărțile zăceau pe dușumea, claic peste grămadă. Fața de masă alunecase jos. De sub divan răsăreau picioarele lungi îmbrăcate în pantaloni gri, strîmți, ale lui Iurkovski. Picioarele se agitau furios.

Îți spun că nu-i aici! se auzi vocea lui Danghe, venind nu se știe de unde.

— Caută! răspuse glasul sugrumat al lui Iurkovski. O dată ce te-ai apucat, caută!

— Ce se întimplă aici? se informă Bikov, iritat.

— Aha, iată-l! spuse Danghe, ieșind de sub masă.

Avea o mutră veselă, iar vestonul și cămașa îi erau deschiate. Tirîndu-se de-a-ndaratelca, Iurkovski ieși și el de sub divan.

— Ce s-a întimplat? întrebă din nou Bikov.

— Unde e Varecica mea? se tîngui Iurkovski și se ridică în picioare, foarte supărat.

— Monstrule! exclamă Danghe.

— Trîntorilor! replică Bikov.

— El e! se lamentă Danghe, cu un glas tragic. Privește la mutra lui, Vladimir! E un călău!

— Vorbesc foarte serios, Alexei. Unde-i Varecica mea?

— Știi ceva, planetologilor? spuse Bikov. Ia mai duceți-vă la dracu!

Și, cu bărbia în piept, trecu în cabină. Danghe șopti în urma lui:

— El a ars-o pe Varecica în reactor.

In rominește de ION HOBANA

(Va urma)

nou!

- PRODUS HRĂNITOR AROMAT ȘI RECONFORTANT
- PREPARAT INTEGRAL DIN FRUCTE
- BOGAT ÎN VITAMINE, SĂRURI MINERALE ȘI ZAHARURI

NECTAR DE FRUCTE

PRODUS COLOROM

GALLUS
VOPȘTE ORICE TESĂTURI
MĂTASE • BUMBAC • LINA
ROCHII • HAINE • BLUZE

PRACTICE • FRUMOASE
IGIENICE • CONVENABILE

TRICOTAJE
din
BUMBAC
pentru adulți și copii
*Modele, contexturi
și culori diferite*

BLUZE • JACHETE
SCAMPOLOURI • VESTE
CAMĂȘI • ARTICOLE
DE LENJERIE

Recomandări: Produsele se spală în apă caldă, în care se adaugă puțin „Alba lux” (o lingură la 5 litri apă). Se clătesc în apă caldă și apoi rece. Se store prin presare. Nu se usucă prin călținare și nici pe sobă sau calorifer.

- AȚĂ DE CUSUT
 - AȚĂ DE CROȘETAT
 - DEGRADURI
- produce

Firul Rosu

TĂLMACIU - SIBIU

Dentru
CONFECȚII
cereți
ȚESĂTURILE DE
MĂTASE
& RELON
produse de
MĂTASEA ROSIE
CISNĂDIE

COMPLEXUL PENTRU
INDUSTRIALIZAREA
LEMNULUI

**C.I.L.
BRAILA**

PRODUCE:

PLACI AGLOMERATE CU RAȘINI DE UREOFORMALDEHIDĂ DIN AȘCHII DE LEMN TRIPLU STRATIFICATE

ECONOMICE, STABILE, GROSIMI UNIFORME, RANDAMENT SPORIT LA CROIRE, PERFECT PLANE, FORMATE PRACTICE, SE POT FURNIRUI etc.

Domenii de utilizare:

MOBILIER, PLAFOANE, PEREȚI DESPĂRȚITORI, AMENAJĂRI INTERIOARE, VAGOANE TRAMVAIE, LAMBRIURI, CONSTRUCȚII NAVALE etc.

Greutate specifică 60 kg/mc. Grosimi: 8, 12, 16, 19, 22, 25 mm
Formate: 1.830/3.660, 1.830/1.830 mm, 2.440/1.830, 1.220/1.830 mm

INTREPRINDEREA INDUSTRIALĂ ORAȘ SIBIU

Str. M. Kogălniceanu nr. 1
Tel. 3931

PRODUCE ȘI LIVREAZĂ PE BAZĂ DE COMANDĂ:

- Scaune pentru cinematografe
- Tomberoane
- Coșuri pentru gunoi menajer de 50 și 100 litri
- Port-prosoape cu 1 și 2 brațe
- Etajere cu ramă cristal
- Semiolivere din aluminiu
- Minere uși cu șilduri
- Balamale foarfecă
- Zăvoare pentru mobilier de 70—80 mm
- Jgheaburi și burlane din tablă zincată
- Distanțiere pentru ferestre
- Cuiere garderobă
- Piese turnate din bronz cu materialul clientului
- Prelucrări la strung

EXECUTA

Robinson în Siberia

O rară descoperire — o sabie de fier lungă de 1,30 m — a fost făcută de expediția arheologică-etnografică a Academiei de Științe a U.R.S.S. la Taghisken. Teaca sabiei este împodobită cu plăcuțe de aur care înfățișează berbeci de munte și animale fantastice. Sabia a fost găsită de Svetlana Olenici, pe care o vedeți în fotografie cu prețiosul ei trofeu

La 13 aprilie 1704 Robinson Crusoe a pus piciorul pe pământul siberian...

Fraza de mai sus nu este o eroare, nici o glumă, nici o mistificare. Aventurile eroului cunoscut în întreaga lume nu s-au sfârșit cu exilul îndelungat pe insula pustie. Seta de călătorii nu-i dădea pace lui Robinson.

Fabricantul de ciorapi și pamfletistul Daniel Defoe avea aproape 60 de ani când a scris primul său roman: „Viața și uimitoarele aventuri ale lui Robinson Crusoe”. Romanul abia văzuse lumina tiparului, că primejdia mistificărilor a și început să se facă simțită. Defoe și-a dat seama că dacă nu va scrie el urmarea, o va face altcineva. Pe de altă parte îl presa și editorul: un nou roman despre Crusoe i-ar fi adus bani buni. Oamenii cereau „întoarcerea” lui Robinson. Și Robinson s-a întors...

În Rusia neobositul călător a ajuns în cel de al nouălea an de drum. Între timp a colindat multe țări, și-a revăzut insula care l-a adăpostit atîta amar de vreme, l-a pierdut în luptă pe credinciosul lui Vineri, a fost debarcat pe țarm de niște marinari răsculați, s-a făcut neguțător, apoi pirat, și iar neguțător. În China și-a întocmit o caravană cu care intenționa să traverseze Rusia pentru a se îmbarca la Arhanghelsk.

Dar în Siberia Defoe nu fusese niciodată. El a scris consultînd doar hărțile geografice destul de inexacte și foarte săracele însemnări ale contemporanilor. Călătoria lui Robinson în Siberia este o aventură într-o țară pustie. De simte că „pustietatea” este silită: pur și simplu autorului nu-i ajung detaliile și informațiile. El scrie pe scurt despre „Mărețul fluviu Amur, care... se varsă în Marea Ocean”, și ale cărui guri sînt „blocate de stuful și trestii gigantice groase de trei picioare și înalte de douăzeci-treizeci de picioare”, pomenește de Argun și de Enisei, care „desparte Europa de Asia”, citează orașele Eniseisk și Tobolsk.

S-ar putea naște întrebarea: de ce Defoe, printre primii scriitori europeni, abordează în romanul său Siberia, deși n-a vizitat-o și deci nu știa aproape nimic despre ea? Pentru că așa cereau timpurile. Primele două cărți despre Robinson au

fost scrise în anul 1719. Rusia lui Petru cel Mare deschisese o fereastră spre Europa. Despre Rusia povesteau negustorii și cei pe care slujba îi purtase pe acolo. Rușii se plimbau prin orașele europene și împreună cu ei lunganul lor de țar, îmbrăcat cu o cămașă de muncitor și cu instrumente de țimplărie în mînă. Rușii nu se mirau numai — la rîndul lor uimeau și ei. Europeanii nu se lăsau numai priviți — priveau și ei prin fereastra deschisă: cum o fi țara asta misterioasă — Rusia? Interesul era uriaș. Defoe prindea întotdeauna spiritul vremii. Și nu întâmplător, la trei ani după Robinson, el scrie una din primele biografii ale lui Petru cel Mare, după metoda lui obișnuită, sub formă de memorii la persoana înții. Titlul complet al cărții este: „Istoria adevărată a vieții și faptelor lui Petru Alexeevici, țarul de azi al Moscoviei, de la nașterea lui și pînă în zilele noastre, scrisă de un ofițer britanic care a fost în slujba țarului”.

VI. Porudominski

(Vorba lui Bernard Shaw, pe care-l cităm din memorie: „Nimic nu e mai simplu decît să te lași de fumat. Eu m-am lăsat de o mie de ori”). Și mai există o categorie restrînsă de oameni care, fiind dor-

ULTIMA ȚIGARĂ

nici să se lase de fumat și conștiinții de slăbiciunea lor, cer ajutorul altora. Așa s-a întîmplat la uzina „Lihaciiov” și așa s-a născut inițiativa Liudmillei Korneeva.

Prima condiție pe care trebuie să o îndeplinească pacientul e să fie ferm hotărît să lase țigara. Apoi, după un consult minuțios, i se administrează fie injecții

cu lobelină, fie, dacă acestea sînt contraindicate, o soluție de argint. În prima zi pacientul poate fuma ca de obicei, dar începînd cu a treia zi și în cele următoare, trebuie să reducă numărul țigărilor cu 25 la sută. Experiența a arătat că zilele cele mai grele sînt a șasea și a șaptea. Atunci e nevoie de multă voință, după aceea este mult mai ușor. Durata tratamentului e de 14-17 zile.

În cele trei luni de cînd datează inițiativa de la policlinica uzinei Lihaciiov, prin cabinetul Liudmillei Korneeva au trecut două sute de oameni. Deocamdată, doar cincizeci dintre ei s-au despărțit pentru totdeauna de țigară. Printre aceștia se numără inginerul M. Kașev, fumător de treizeci de ani, magazionera A. Belova, mecanicul A. Vorobiov, lăcătușul N. Simakov și alții.

Ținînd seama de dificultatea problemei, rezultatul este bun și în orice caz promițător. Exemplul celor cincizeci va fi urmat negreșit și de alții.

I. S.

Mic dicționar turistic

Azimut — metodă științifică de a te rătăci.

Bază turistică — sectorul cel mai greu de trecut al itinerariului.

Busolă — mecanism pentru pierderea orientării.

Glumă — calorie a rației zilnice.

Jurnal — se citește cu plăcere, dar se scrie cu lene.

Limbă — înlocuiește hărțile în orice regiune.

Lingură — armă însemnată a turistului. Pierderea este egală cu moartea.

Pingea — cea mai vulnerabilă parte a echipamentului.

Somn — vezi vis.

Vis — vezi somn.

S. Ivanov

Ce ne împiedică?

- Directorul o sună pe secretară:
- Cheamă-l, te rog, pe adjunctul meu.
- lipsește. Azi lucrează acasă la un raport.
- Ce raport?
- Raportul pentru consfătuirea regională a viătorilor și pescarilor sportivi. Adjunctul dumneavoastră este secretarul secției.
- Așa... Atunci cheamă-l, te rog, pe șeful planificării.
- Șeful planificării... asta... fluieră.
- Cum fluieră? Unde fluieră?
- Pe terenul de fotbal. E arbitru.
- Poate că mecanicul șef e la postul lui?
- Nu. Azi e pe post de mijlocas stînga.
- Dar șeful aprovizionării?
- S-a dus la bază. Ia în primire rachetele de tenis.
- A mai rămas cineva la lucru?
- Da, Dumneavoastră, eu, portarul, femeile de serviciu...
- Dar unde-s ceilalți?
- Fac antrenamente, încălzire și așa mai departe.
- E clar...
- Tovarășe director... Ce mai este?
- Azi echipa noastră de baschet are un meci important...
- Da, și?
- Aș vrea să plec mai devreme.
- Bine. Pleacă.
- Mulțumesc...
- O clipă! Înainte de a pleca să-i convoci la mine pentru ora trei pe toți care or mai fi pe aici. Vreau să facem o ședință ca să vedem ce împiedică bunul mers al întreprinderii noastre.
- Am înțeles. Va să zică la trei.
- La trei? Stai puțin... La trei am ședința la secția orășenească de șah...

M. Olșevski

Înainte de a sosi la Moscova, inginerul Iuri Volov și micuțul Vania au străbătut întreg Uralul. Iată-i acum în Sala Coloanelor din Casa Sindicatelor, unde micul călător urmează să facă cunoștință cu delegații și invitații congresului asociației „Znanie”.

Volov își împărtășește impresiile:

O adevărată minune a tehnicii

„Copilul” — robot

„Am călătorit bine, cu excepția degerăturilor pe care însoțitorul meu le-a căpătat pe peronul gării Sverdlovsk”. Dar lui Vania i-a mai fost dat să pășească și altele. La un moment dat, în timp ce vorbea, inginerul și-a aprins țigara și a atins în treacă cu chibritul palma micuțului, care și-a retras-o țîpînd și protestînd. „Dar Vania vorbește!” — a exclamat atunci uimită asistența.

Ciudata apreciere, ca de altfel și „cruzimea” inginerului s-au dovedit după cîteva momente, desigur pentru cei neavizați, perfect explicabile. „Căci — și-a continuat expunerea Volov — Vania nu-l altceva decît un prototip al ființei vii, un servomecanism, un robot extrem de perfecționat care imită întocmai omul”.

Desigur, realizarea originalului mecanism nu a fost de loc ușoară. Pentru început, Vania a trebuit „să învețe” să vorbească, să reacționeze la durere, la lumină, la sunet. La apropierea unei flăcări de ochi, robotul se întoarce și se îndepărtează de lumina prea vie. Dacă, mergînd, se

împiedică de un scaun, se oprește o clipă, apoi îl ocolește și-și continuă drumul sau, dacă i se fluieră în ureche, protestează cu vehemență: „Cine îndrăznește? Te rog, înțeală!” „Copilul” dispune și de reflexe condiționate. Inginerul apropie de mîna lui un chibrit și fluieră. Răspunsul e o exclamație de durere. Repetînd fluieratul fără aprinderea chibritului, experiența dă același rezultat!

Dar cum a fost construit Vania? Volov demontează spatele robotului și în fața asistenței apar „organele” interne: lămpi electrice, un magnetofon (vocea și memoria), motorașe electrice (mișcarea), celule fotoelectrice (vederea) și multe alte piese și mecanisme complexe imitînd funcțiile esențiale ale organismului viu. În scurtă vreme, Vania va învăța să se descurce și cu literale de tipar. O adevărată minune a tehnicii: simplă și, totodată, extrem de complicată!

A. B.